

**ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ**

**ПРИЧОРНОМОРСЬКІ
ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ**

Науковий журнал

Випуск 27
Частина 2

Одеса
2018

Головний редактор:

Шапошников К.С. - доктор економічних наук, професор

Заступник головного редактора:

Гальцова О.Л. - доктор економічних наук, професор

Відповідальний секретар:

Логвиновський Є.І. - кандидат економічних наук, доцент

Члени редакційної колегії:

Грозний І.С. - доктор економічних наук, професор

Гулей А.І. - доктор економічних наук

Іртицева І.О. - доктор економічних наук, професор

Коваль В.В. - доктор економічних наук, доцент

Манойленко О.В. - доктор економічних наук, професор

Мельничук Д.П. - доктор економічних наук, доцент

Миронова Л.Г. - доктор економічних наук

Сафонов Ю.М. - доктор економічних наук, професор

Ситнік І.В. - доктор економічних наук, професор

Стройко Т.В. - доктор економічних наук, професор

Хрущ Н.А. - доктор економічних наук, професор

Римантас Сташис - PhD, професор економіки

Юліана Драгалін - PhD, професор економіки

Януш Велькі - доктор економіки габілітований, професор

Ян Жуковський - PhD, професор економіки

Електронна сторінка видання - www.bses.in.ua

Науковий журнал «Причорноморські економічні студії»

включено до переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук на підставі Наказу МОН України від 16 травня 2016 року № 515.

Науковий журнал індексується у наукометричній базі **Index Copernicus**.

**Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Причорноморського науково-дослідного інституту
економіки та інновацій (протокол № 3 від 26.03.2018 року).**

Науковий журнал «Причорноморські економічні студії» зареєстровано
Міністерством юстиції України
(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 21934-11834Р від 23.03.2016 року)

ISSN (Print): 2524-0897

ISSN (Online): 2524-0900

© ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», 2018

Наукове видання

ПРИЧОРНОМОРСЬКІ ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ

Науковий журнал

Випуск 27
Частина 2

Коректура • Ю. Никитенко

Комп'ютерна верстка • В. Удовиченко

Формат 60x84/8. Гарнітура Arimo.

Папір офсетний. Цифровий друк. Обл.-вид. арк. 17,66. Ум. друк. арк. 19,76.

Підписано до друку 30.03.2018. Наклад 100 прим.

ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій»

Адреса: вул. Сегедська 18, каб. 422, м. Одеса, Україна, 65009

E-mail: info@iei.od.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 5218 від 22.09.2016 р.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 4. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Пилипенко К.А. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ, ЗАВДАННЯ ТА ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ.....	5
Полянська А.С., Дюк О.М. ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ В ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	9
Пономарьова М.С. РОЗРОБЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО ОНОВЛЕННЯ ТА ЗРОСТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	17
Сахарук Б.С. УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДХОДУ ДО ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СТРУКТУРУВАННЯ АКЦІОНЕРНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	22
Сілакова Г.В. ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ ЗАГРОЗАМ ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА.....	27
Тешева Л.В., Титаренко В.В. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ РЕНТАБЕЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	31
Тулуб О.М. КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ МАЙНОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ КОМПЛЕКСІВ В УКРАЇНІ.....	36
Фаріон Н.О. ВИЗНАЧЕННЯ ПОТОЧНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ ШВЕЙНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ОСНОВІ SWOT-АНАЛІЗУ.....	42
Шалений В.А. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ БАГАТОВИМІРНОГО СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ ОЦІНКИ РИЗИКОВАНOSTІ ДІЯЛЬНОСТІ ХЛІБОПЕКАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В ДОВГОСТРОКОВОМУ ПЕРІОДІ.....	48

РОЗДІЛ 5. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Бутусов О.Д. БАЗОВІ КОМПОНЕНТИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.....	56
Сторожилова У.Л. СТВОРЕННЯ І РОЗВИТОК ВИСОКОЕФЕКТИВНИХ КОМПАНІЙ У ПРИЧОРНОМОРСЬКОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ РАЙОНІ.....	64
Ступчук С.М., Лабунець В.О. ПРІОРИТЕТИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПРИЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ В КОНТЕКСТІ НОВІТНЬОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ.....	70

РОЗДІЛ 6. ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Попик О.В. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ ЕКОЛОГООРІЄНТОВАНОГО ЗОНІНГУ УРБАНІЗОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ.....	74
--	----

РОЗДІЛ 7. ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

Герасимова В.О., Чирва В.С. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ РЕКРУТИНГУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	82
--	----

РОЗДІЛ 8. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Алескерова Ю.В., Дзюбенко Д.Д. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	87
--	----

ПРИЧОРНОМОРСЬКІ ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ

Бойко О.О., Хижинська Г.Є. АПРОБАЦІЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ АКТИВІЗАЦІЇ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	93
Киш Л.М. АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКУ.....	98
Михайляк Г.В., Михайляк І.В. КРЕДИТНА ПОЛІТИКА БАНКІВ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ОПТИМІЗАЦІЇ.....	103
Пірникоза П.В. ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ МОДЕЛІ ОЦІНКИ ІНСТИТУЦІЙНОЇ АСИМЕТРІЇ ФІСКАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ.....	107
Стороженко О.О., Гірченко Т.Д., Чмерук Г.Г. ОРГАНІЗАЦІЯ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	116

РОЗДІЛ 9. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Бенько І.Д. МЕТОДИКА ОБЛІКУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	121
Карпенко І.В. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ.....	125
Коба О.В., Головань Ю.В., Кононенко А.С. ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ.....	132
Коляда А.Л. КОМПЛЕКС АНАЛІТИЧНИХ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ФУНКЦІОНУВАННЯ М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	137
Крот Ю.М., Пастернак Я.П. ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО НАКАЗУ ПРО ОБЛІКОВУ ПОЛІТИКУ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК.....	143
Ripa T.V. AMA1_UTICA1_ASSESSMENT IN AIUOT SYSTEM OF TR^DE ENTERPRISE COMPETITIVENESS.....	148
Чугрій Г.А., Чугрій Н.А. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ І НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЕКОНОМІЧНИХ КАТЕГОРІЙ.....	152
Шепель І.В. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ.....	158

РОЗДІЛ 10. МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Кунгурцева-Мащенко Т.Є. МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ КУРОРТНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ З УРАХУВАННЯМ ІНТЕГРАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР.....	162
--	-----

РОЗДІЛ 11. РЕЦЕНЗУВАННЯ

Зяць Т.А. РЕЦЕНЗІЯ на монографію В.П. Звоняра «Соціальна відповідальність як соціоекономічний феномен: теорія та українські реалії».....	167
Новий вид наукових послуг.....	168

ПРИЧОРНОМОРСЬКІ ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ

АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКУ

ASPECTS OF FINANCIAL SECURITY OF THE BANK

У статті розглянуто основні аспекти фінансової безпеки банку, розкрито реальний стан із даної проблематики, знайдено шляхи поліпшення ситуації для забезпечення максимальної якості надання фінансових послуг банківськими установами. Узагальнено наявні та впроваджено нові аспекти фінансової безпеки банку. Зроблено висновок, що фінансова безпека банку є частиною безпеки банківської системи у цілому.

Ключові слова: безпека, фінанси, банк, аспект, загроза, атака, діяльність банку.

В статье рассмотрены основные аспекты финансовой безопасности банка, раскрыто реальное состояние по данной проблематике, найдены пути улучшения ситуации для обеспечения максимального качества предоставления финансовых услуг банковскими учреждениями. Обобщены существующие и введены новые аспекты финансовой безопасности банка. Сделан вывод о том, что финансовая безопасность банка является частью безопасности банковской системы в целом.

ющие и введены новые аспекты финансовой безопасности банка. Сделан вывод о том, что финансовая безопасность банка является частью безопасности банковской системы в целом.

Ключевые слова: безопасность, финансы, банк, аспект, угроза, атака, деятельность банка.

The article deals with the main aspects of financial security of the bank, discloses the real state of this problem, found ways to improve the situation in order to maximize the quality of providing financial services by banking institutions. Generalized existing and implemented new aspects of the bank's financial security. It came to the conclusion that the financial security of the bank is part of the security of the banking system as a whole.

Key words: security, finance, bank, aspect, threat, attack, bank activity.

УДК 336.71

Киш Л.М.

к.е.н., доцент кафедри моделювання та інформаційних технологій в економіці
Вінницький національний аграрний
університет

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві банки є невід'ємною частиною життя кожної людини. Нині свої збереження несуть саме до банків, а не зберігають їх удома. Звичайно, така тенденція вимагає від банків забезпечення безпеки довірених клієнтами коштів.

Водночас реалії сьогодення такі, що ми маємо розвинути систему шахрайства з безготівковими коштами, які зберігаються на рахунках клієнтів. Щоб тримати свою репутацію, залучати все більше клієнтів і, головне, підтримувати довіру останніх, банкам потрібно приділяти значну увагу фінансовій безпеці.

Це вимагає значних капіталовкладень, уваги менеджменту, проте результати того варті: чим краща фінансова безпека банку, тим більше клієнтів принесуть до нього свої кошти.

Щоб розуміти, які дії потрібно виконати для збереження від шахраїв коштів клієнтів, підтримувати ліквідність банку, необхідно розглянути аспекти фінансової безпеки банку, реальний стан у банківській сфері із цього питання та сформулювати рекомендації для поліпшення або створення нового механізму забезпечення фінансової безпеки для банківських установ.

Сформульовано чітку проблематику, і в даній статті буде розглянуто шляхи її вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Провівши аналіз наукових праць із проблеми статті, можна зробити висновок, що вчені зробили значний внесок в її розв'язання, зокрема визначили зміст поняття фінансової безпеки та запропонували деякі важливі кроки щодо розроблення методів її забезпечення. Однак усе ще недостатньо досліджено сам зміст та ключові моменти запровадження та ефективного використання аспектів фінансової безпеки.

Питання фінансової безпеки банків, їх фінансової стійкості та їх зв'язку з економікою держави вивчали такі вітчизняні вчені, як Н.С. Прокопенко [1], М.І. Виклюк [1], Л.О. Добрик [2], І.М. Крупка [3], П. Роуз [5] та багато інших.

Результати досліджень дають підґрунтя стверджувати, що недостатньо уваги приділяється вивченню аспектів фінансової безпеки саме у банківській сфері, тому важливо розглянути дане питання та вказати на необхідність поліпшення фінансової безпеки банку, на важливість даного процесу, на перспективи, які відкриваються перед банком у результаті.

На нинішньому етапі розвитку банківської сфери аспекти фінансової безпеки недостатньо розроблені, викладення їх має суперечливий характер, існує немало розбіжностей серед науковців у розумінні самої суті такої безпеки. У банків немає чіткої системи методичних рекомендацій із цього питання.

Постановка завдання. Мета дослідження - вказати основні аспекти фінансової безпеки банку, розкрити реальний стан із даної проблематики, знайти шляхи поліпшення ситуації для забезпечення максимальної якості надання фінансових послуг банківськими установами та максимального убезпечення коштів клієнтів.

Остаточною метою статті є розгляд аспектів фінансової безпеки банку для її вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нестабільна економіка в державі, а також значна кризова ситуація, яка відбулася в 2008-2009 рр., змушують банки активно захищати від внутрішніх і зовнішніх загроз власний капітал та залучені кошти, тому сучасні банки мають не лише фізичну охорону, а й уживають значних заходів із забезпечення фінансової і економічної безпеки.

Наукові пошуки, спрямовані саме на дослідження аспектів фінансової безпеки банків, є актуальними та корисними для керівництва банків і для співробітників служб безпеки банків зокрема.

Об'єкт фінансової безпеки банку - це фінансова діяльність банку, отриманий прибуток, обсяг фінансових ресурсів, структура капіталу, структура грошових потоків, структура активів, інвестиції, фінансові ризики, система фінансових інновацій. Суб'єктом фінансової безпеки є безпосередньо керівництво банку і його персонал [9].

Фінансова безпека банку - це стан банківської установи, що характеризується збалансованістю і стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, його здатністю досягати поставлених цілей і генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку [12].

Фінансова безпека банківських установ - такий її стан, який характеризується оптимальним рівнем залучення і розміщення ресурсів за мінімізації загроз та негативних явищ і характеризує здатність банків до саморозвитку, підвищення ефективності та конкурентоздатності [12].

Фінансова безпека банку розглядається у двох аспектах, які зображено на рис. 1.

Фінансова безпека банків залежить від:

- наявності нормативної бази, яка регламентує банківську діяльність;

- рівня обов'язкового резервування. Водночас необхідно резервувати всі залучені кошти юридичних і фізичних осіб та які знаходяться на балансі банку. Це стосується коштів у національній та іноземній валютах. Винятком є кредити, залучені з інших банків, та іноземні інвестиції, отримані від міжнародних фінансових установ;

- частки прострочених відсотків;
- частки пролонгованих кредитів;
- обсягу рефінансування НБУ;

- некваліфікованого напряму діяльності банку

із цінними паперами, перерозподілу збитків на наступний фінансовий рік, прорахунків у діяльності нових проектів тощо;

- організаційної структури й рівня заробітної плати;

- некваліфікованого розпорядження керівниками певних комерційних банків активами і пасивами.

Крім перерахованих вище чинників, на фінансову безпеку комерційних банків впливає також рівень нагляду за їх роботою з боку центрального банку, адже помилки у цій сфері можуть призвести до нестабільної ситуації та паніки з боку громадян.

Витік або розголошення внутрішньої банківської інформації

також може завдати значної шкоди фінансовій безпеці. Як ми вже могли спостерігати, великої шкоди завдають банківському сектору і фінансовій безпеці банків фінансові кризи.

Причини даних криз не тільки в нестабільній ситуації в державі, а й через недостатність нагляду за комерційними банками, слабе управління ними, надмірне втручання керуючих органів у діяльність банків.

На фінансову стійкість банку значно впливають грошова політика НБУ та стан довіри населення. Так, наприклад, донедавна діяло обмеження на зняття готівки в іноземній валюті з поточних рахунків фізичних осіб. Якщо клієнт поклав на рахунок свої власні кошти, то щоб зняти їх, йому потрібно було ходити у відділення банку кожен день поки він не забере всю свою суму. Така ситуація, звичайно, підірвала довіру до банків, люди не хотіли розміщувати свої заощадження, адже потім їм проблематично було їх отримати.

Варто виділити такий аспект, який характеризує фінансову стійкість, як конкуренція, адже вона завжди була рушійною силою в розвитку будь-якої сфери діяльності.

Здорова конкуренція змушує банки розробляти нові стратегії щодо управління власним капіталом, упроваджувати нові продукти, весь час поліпшувати свою економічну безпеку, вчасно реагувати на зміни у зовнішньому середовищі та адаптуватися до макроекономічних умов - і все це робиться з однією метою: бути найкращими у своєму секторі, мати більше клієнтів і, як результат, високі доходи.

Фінансова стійкість банку характеризується такими аспектами [9]:

1. Середовищем, в якому існують банківські установи (наявна ситуація на банківському ринку; конкуренція, поточні проблеми у сфері фінансових послуг; вимоги регулюючих органів та їх взаємодія з банками; стан економіки в країні; рівень доходів

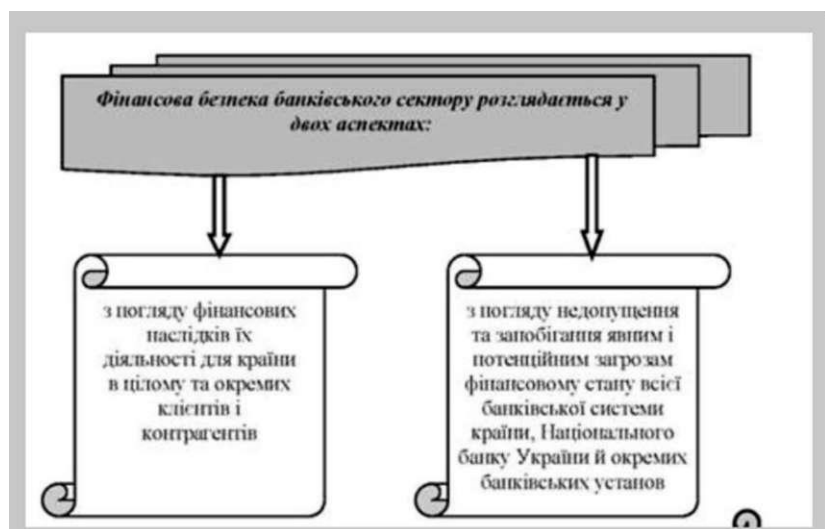

Рис. 1. Аспекти фінансової безпеки [12]

ПРИЧОРНОМОРСЬКІ ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ

населення, динаміка накопичень і витрат (рівень добробуту населення).

2. Положення, яку займає банк у фінансовому середовищі (клієнтська база, розмір активів, перелік послуг, що надаються банком; філіальна мережа; строк існування банку на фінансовому ринку, рівень кваліфікації, досвіду і стабільність складу його ТОП-менеджменту; репутація банку і залежність від нього фінансового середовища, можливості щодо залучення ресурсів від держави та частка іноземного капіталу).

3. Складом власників банку та їх часткою у статутному капіталі.

4. Залежністю стратегії банку та його діяльності від власників.

5. Зміною власників, розбіжністю у їх поглядах на управління банком та наслідками для фінансової стійкості банку.

6. Організаційною структурою, кадровою політикою, процедурою прийняття управлінських рішень.

7. Якістю стратегічного планування, наявністю якісної звітності та її застосуванню у прийнятті рішень.

8. Якістю роботи внутрішнього контролю та аудиту.

4. Якістю роботи відділу ризик-менеджменту (стійкість банку до п'яти типів наявних ризиків, а саме: кредитного, ліквідності, ринкового (валютного, процентного, цінового), операційно-технологічного, юридичного).

5. Рівнем розвитку фінансового менеджменту (управління капіталом; ліквідність; диверсифікація активів та пасивів; ефективність діяльності).

На рис. 2 зображено рейтинг стійкості банків від порталу «Мінфін», який являє собою щоквар-

тальну оцінку діяльності банків на підставі інформації з офіційних і відкритих джерел. Даний рейтинг містить банки перших трьох груп згідно з класифікацією НБУ, а також банки, портфель роздрібних депозитів яких становить від 1 млрд. грн.

Виходячи з даних рис. 2, ми маємо рейтинг банків за фінансовою стабільністю. Вибираючи для себе надійний банк, варто звернути увагу на ставку щодо залучення депозитів.

Не може успішний банк залучати депозити в національній валюті під 20% за ставки розміщення овернайт у 10%. Це лише свідчить про те, що банк залучає депозити не для отримання доходу, а для забезпечення себе національною валютою, щоб виконати свої поточні зобов'язання.

Немає гарантії, що такий банк утримається на плаву без додаткового фінансування і ви зможете повернути свій депозит, не кажучи вже про відсотки, тому завжди варто не гнатися за високими ставками, а реально прораховувати ситуацію.

Ще одним аспектом, на який варто звертати увагу під час вибору фінансово безпечного банку, є іноземний капітал. Із власного досвіду можу сказати, що в будь-які кризові часи, якщо власником банку є іноземний банк зі стабільною репутацією в Європі і світі, то дочірній банк зможе отримати резерви у вигляді валютних коштів, адже материнській компанії вигідніше «влити» додаткові кошти, ніж признати банкрутом свій дочірній банк.

Так, наприклад, єдиний акціонер ПАТКБ «ПРАВЕКС-БАНК» - «Інтеза Санпаоло С.П.А.» (Турін, Італія) відповідно до рішення від 27 листопада 2017 р. придбав акції додаткової емісії «ПРАВЕКС БАНКУ» на загальну суму 1 108 878 840 грн. Зміни до Статуту «ПРАВЕКС БАНКУ» щодо збіль-

№	Банк	Загальний рейтинг	Стресостійкість	Лояльність вкладників	Оцінка аналітиків	Місце в рейтингу по депозитах фізосіб
1	 Райффайзен Банк Аваль	4.37 ★★★★★	4.4	4.2	4.56	5
2	 УкрСиббанк	4.05 ★★★★★	3.9	3.9	4.67	9
3	 Креді Агріколь Банк	4.02 ★★★★★	3.9	3.8	4.78	13
4	 Ощадбанк	3.84 ★★★★★	3.1	4.4	4.44	2
5	 ПроКредит Банк	3.76 ★★★★★	3.9	3.2	4.44	16
6	 ОТП Банк	3.76 ★★★★★	3.6	3.6	4.33	10
7	 Кредобанк	3.75 ★★★★★	3.6	3.7	4.22	15
8	 Укресімбанк	3.51 ★★★★★	3.4	3.3	4.22	3
9	 Укргазбанк	3.45 ★★★★★	3.1	3.4	4.22	6
10	 ПУМБ	3.44 ★★★★★	3	3.9	3.67	7

Рис. 2. Рейтинг стійкості банків за підсумками III кварталу 2017 р. [8]

шення статутного капіталу та інші юридичні процедури повинні бути завершені до кінця другого кварталу 2018 р. [6].

Таким чином, капітал банку було збільшено на 25% порівняно з початком 2017 р. Таким чином станом на 01.02.2018 акціонерний капітал «ПРАВЕКС БАНКУ» становив 5 579 908 818,50 грн. [6].

Отже, ми спостерігаємо додаткові надходження іноземного капіталу, що позитивно вплине як на фінансову стійкість окремого банку, так і на економіку держави у цілому.

Як бачимо з рис. 2, лідируючі позиції займають банки саме з іноземним капіталом. Рейтинг складають, ґрунтуючись на офіційній звітності банків та оцінюючі такі аспекти (рис. 3):

- достатність капіталу;
- якість кредитного портфеля;
- рентабельність діяльності банку;
- ліквідність;
- підтримка та ризики власників;
- безперебійність виплат;
- системне значення банку.

Під час проведення комплексної оцінки рейтингу банків за фінансовою стійкістю використовують вагові показники, тобто кожному аспекту присвоюється певний ваговий коефіцієнт і таким чином отримують обґрунтовану рейтингову оцінку, в якій стійкість банку визначається виходячи з вагового впливу кожного окремого показника, що є абсолютно вірним, оскільки порушення певного аспекту може по-різному впливати на фінансову стійкість.

Виходячи зі змісту статті, можна говорити, що фінансова безпека банку ґрунтується на:

- правильному менеджменті;
- загальній ситуації економіки країни;
- роботі з клієнтською базою;
- продуманій, зваженій політиці управління.

У звіті НБУ про фінансову стабільність станом на грудень 2017 р. більшість банків поліпшила свої фінансові результати (рис. 4), окремі установи все ще мають від'ємний операційний прибуток. Вони мають якомога швидше змінити бізнес-моделі та скоротити операційні витрати, щоб вийти на прибуткову роботу [4].

Також у вищезгаданому звіті НБУ було надано рекомендації

банкам і вказано безпосередні плани НБУ, спрямовані на поліпшення фінансової стабільності.

Рекомендації банкам:

- вчасно впровадити моделі оцінки очікуваних збитків у рамках переходу до МСФЗ 9;
- належним чином моніторити та оцінювати ризики споживчого кредитування;
- консервативно підходити до виплати дивідендів (особливо у державних банках);
- запроваджувати проект положення про управління ризиками до моменту його офіційного затвердження;
- дотримуватися рекомендацій НБУ з кібербезпеки. Банки мають використовувати програми та системи захисту від надійних розробників, застосовувати на рівні організації стандартизовані налаштування безпеки, бути готовими до швид-

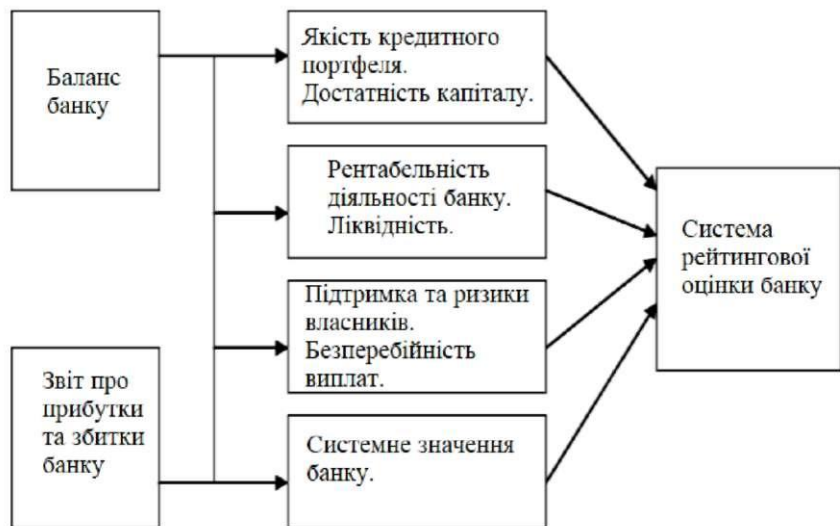

Рис. 3. Моделювання рейтингової оцінки фінансової безпеки банку

Джерело: власні дослідження

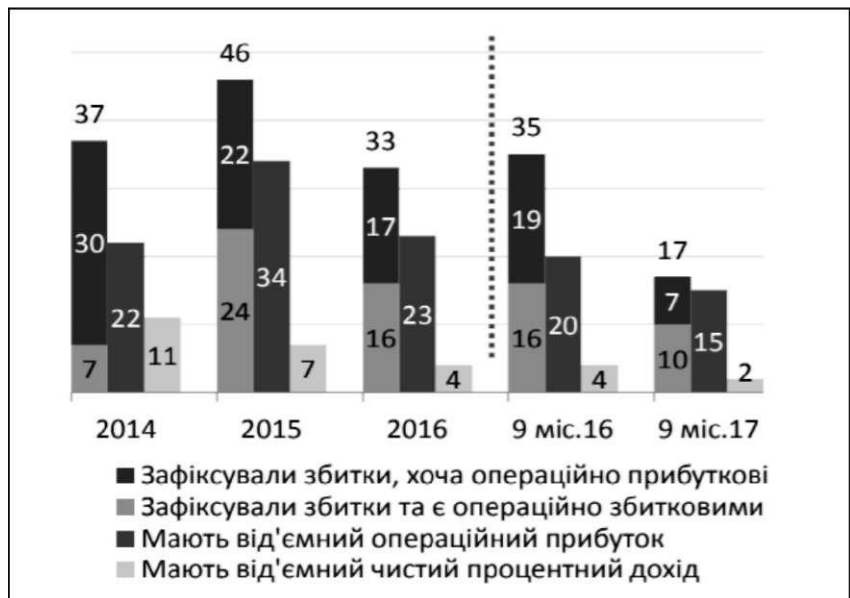

Рис. 4. Кількість збиткових банків [4]

ПРИЧОРНОМОРСЬКІ ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ

кого реагування у разі виявлення збоїв у системі інформаційної безпеки, обмежити коло осіб з правами адміністратора;

- банки повинні постійно моніторити стан кредитного портфеля, зокрема кредитів фізичним особам. Стрімке зростання обсягів кредитування може призвести до того, що банки знизять поріг прийняття ризиків, унаслідок цього пов'язані кредитні ризики зростуть;

- консервативно підійти до розподілу прибутку, особливо в державних банках. У 2018 р. в результаті запровадження МСФЗ 9 банки одноразово будуть змушені доформувати резерви, тому вони мають консервативно підійти до розподілу прибутку за результатами 2017 р.;

- продовжити розчищення балансів від непрацюючих кредитів. Протягом останніх півроку загальна сума недіючих кредитів практично не змінилася, проте їхня частка в кредитному портфелі помірно скоротилася до 56% завдяки його зростанню. Банки вкрай повільно розчищають баланси, великий обсяг непрацюючих кредитів досі знижує їхню операційну ефективність.

Плани та наміри НБУ:

- запровадити щорічне стрес-тестування банків. Стрес-тестування - загальноприйнятий у світі інструмент оцінки стійкості банків до можливих шоків. У 2018 р. НБУ запровадить щорічне стрес-тестування;

- продовжити наближення регулювання банківського сектору до вимог Базеля III. Щоб підвищити стійкість банківської системи та кожного окремого банку, НБУ розпочне роботу над запровадженням нових вимог до капіталу та ліквідності. Нові правила запроваджуватимуться поетапно, протягом тривалого адаптаційного періоду, з урахуванням кількісних оцінок їхнього впливу на банківський сектор відповідно до розробленої НБУ дорожньої карти реформування вимог до капіталу та ліквідності;

- впровадити коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR). НБУ запроваджує LCR - новий норматив ліквідності, що підвищить стійкість банків до короткострокових шоків ліквідності. LCR стане першим кроком у реалізації принципово нового підходу до управління ризиками ліквідності, що відповідає Базельським рекомендаціям;

- поліпшити розкриття банками фінансової звітності. Від жовтня 2017 р. НБУ за кожним банком почав оприлюднювати інформацію про якість кредитного портфеля та оборотно-сальдові баланси, які містять максимально детальну інформацію про фінансовий стан фінансових установ;

- зобов'язати банки розробити та розпочати втілювати плани зі зниження обсягу проблемної заборгованості.

Отже, щоб удосконалювати свою фінансову безпеку, банки повинні постійно використовувати

й удосконалювати методи прогнозування потреб клієнтів, підвищувати кваліфікацію персоналу, впроваджувати стажування у зарубіжних банках, заохочувати персонал матеріально для стимулювання працівників до підвищення власного професійного рівня, взаємодіяти з контролюючими органами та мати спільний напрям діяльності з НБУ.

Висновки з проведеного дослідження. Щоб досягти достойного рівня фінансової безпеки, банку необхідно правильно розподіляти пасиви й активи, підтримувати кредитний портфель, контролювати бюджет банку, не здійснювати необдумані або імпульсивні дії в керуванні банком.

Банки щодня борються за кожен із показників фінансової стійкості, щоб показати кращі результати і піднятися в рейтингу фінансово стійких банків, адже дані рейтинги створюються для того, щоб потенційні клієнти могли вибрати, кому довірити свої кошти і, як результат для банку, отримання прибутку.

Знову ж таки на прикладі «ПРАВЕКС БАНКу» можна побачити що даний банк за рік додав +1 пункт до надійності, інформацію про це розміщено на сайті Українського проекту реформ.

Виходячи з вищеописаного, можна прийти до таких висновків: фінансова безпека банків знаходиться на досить високому рівні, однак усе ще досить значний вплив на стійкість банківської системи має фінансова та грошова політика держави та Національного банку України, водночас не менший вплив мають помилки ТОП-менеджерів багатьох банків у керуванні ввіреною їм установою.

Однією із загроз фінансовій безпеці банку є шахрайські дії третіх осіб. Розвиток можливостей шахраїв не стоїть на місці, з'являються все нові й нові методи, як поцупити кошти з рахунків клієнтів, тому необхідно завжди «тримати руку на пульсі», вивчати аспекти фінансової безпеки, створювати поліпшені механізми її забезпечення і не давати змогу вчинити шахрайські дії, бути на крок попереду.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Прокопенко Н.С., Виклюк М.І. Складові безпеки банківської діяльності. Науковий вісник НЛТУ України. 2014. Вип. 24.1. С. 302-308.
2. Добрик Л.О., Запорожець Г.В. Фінансова безпека банку як складова його стійкості. Ефективна економіка. 2014. № 6. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3116>.
3. Крупка І.М. Фінансово-економічна безпека банківської системи України та перспективи розвитку національної економіки. Бізнес Інформ. 2012. № 6. С. 168-175.
4. Звіт про фінансову стабільність. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document;jsessionid=AC705F2FA243796D765A4737B27D6165?id=60764561>.
5. Peter S. Rose (Author), Sylvia C. Hudgins (Author) Bank Management & Financial Services. McGrawHill Higher Education: 8 edition (1 Jun. 2009). 761 pages.

6. ПРАВЕКС БАНК збільшив капітал на 1,1 млрд. грн. URL: <https://www.pravex.com.ua/press-center/praveks-bank-zbilshiv-kapital-na-11-mlrdgrn-79>.

7. Фінансова безпека банківського сектору. URL: http://pidruchniki.com/1151051362035/bankivska_sprava/finansova_bezpeka_bankivskogo_sektoru.

8. Рейтинг стійкості банків за підсумками 3 кварталу 2017 р. URL: <https://minfin.com.ua/ua/banks/rating/>.

9. Зачосова Н.В. Особливості забезпечення фінансової безпеки комерційних банків в Україні. Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. 2011. № 4. С. 74-78.

10. Офіційний сайт Асоціації українських банків: Аналітика: Показники банківської діяльності, архів 2013-2016 рр. URL: http://aub.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=10094&menu=104&Itemid=112#null.

11. Бердинский А. Концепция безопасности коммерческого банка. Безопасность для всех. URL: www.bre.ru/security/7576.html.

12. Теоретичні засади забезпечення фінансової безпеки банку. URL: http://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2012-4_0-pages-200_204.pdf.

КРЕДИТНА ПОЛІТИКА БАНКІВ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ОПТИМІЗАЦІЇ

CREDIT AND INVESTMENT POLICY OF BANKS AND WAYS OF ITS OPTIMIZATION

У статті розглянуто суть кредитної політики банків та окреслено шляхи її оптимізації. Банківська система є основою формування фінансово-кредитних відносин та найважливішим суб'єктом фінансового ринку, а одним із головних її завдань є правильно розроблена кредитна політика, яка повинна охоплювати найважливіші елементи та принципи організації кредитної роботи в банку та визначати пріоритетні напрями кредитування. На сучасному етапі економіка нашої країни потребує активізації кредитної діяльності. А поліпшення економічної ситуації в Україні залежить від удосконалення діяльності банківських установ та оптимізації їхньої кредитної політики.

Ключові слова: кредитна політика банку, інвестиційна політика банку, інвестиції, банківська безпека, антикризова інвестиційна політика.

В статье рассмотрена суть кредитной политики банков и очерчены пути ее оптимизации. Банковская система является основой формирования финансово-кредитных отношений и важнейшим субъектом финансового рынка, а одним из главных ее заданий является правильно разработанная кредитная политика, которая должна охватывать важнейшие элементы и принципы организации кредитной работы в

банке и определяют приоритетные направления кредитования. На современном этапе экономика нашей страны нуждается в активизации кредитной деятельности. А улучшение экономической ситуации в Украине зависит от совершенствования деятельности банковских учреждений и оптимизации их кредитной политики.

Ключевые слова: кредитная политика банка, инвестиционная политика банка, инвестиции, банковская безопасность, антикризисная инвестиционная политика.

Essence of credit policy of banks and outlined ways of its optimization is considered in the article. The banking system is basis of forming of finansovo-kreditnikh relations and major subject of financial market, and one of its main tasks a credit policy which must engulf major elements and principles of organization of credit work in a bank and determine priority directions of crediting is correctly developed. On the modern stage the economy of our country needs activation credit of activity. And Improvement of economic situation in Ukraine depends on the improvement of activity of bank institutions and improvement and optimization of them credit policy.

Key words: credit policy of bank, investment policy of bank, investment, bank safety, antikrizis investment policy.

УДК 336.717.061:336.71+330.322

Михайляк Г.В.

к.е.н. доцент кафедри аналітичної економіки та міжнародної економіки Львівський національний університет імені Івана Франка

Михайляк І.В.

к.е.н. доцент кафедри міжнародних економічних відносин Львівський національний університет імені Івана Франка

Постановка проблеми. Основою формування фінансово-кредитних відносин та найважливішим суб'єктом фінансового ринку є банківська система, одним із головних завдань якої є правильно розроблена кредитна політика, яка повинна охоплювати найважливіші елементи та принципи організації кредитної роботи в банку та визначати пріоритетні напрями кредитування.

Оскільки в останні роки спостерігаються несприятливі тенденції та суттєве уповільнення розвитку банківського кредитування, то

це зумовлює до пошуку напрямів модернізації кредитної політики банків, що сприятиме активізації та економічному розвитку банківської системи.

За таких умов питання, які стосуються кредитної політики банків, зокрема пошуку її напрямів оптимізації, є актуальними на сучасному етапі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, які стосуються кредитної політики банків та шляхів її оптимізації досліджували такі вчені, як: О.В. Васюренко, В.В. Волкова, О.Є. Гудзь,